

Helsingissä, 12.8.2013

Vaasan hallinto-oikeus
% Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto
Linnankatu 1-3
PL 293, 90101 Oulu

VASTINEEN ANTAJAT

Suomen luonnonsuojeluliitto
Kotkankatu 9
00510 Helsinki
Y-tunnus 0116956-1

ja

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry
Kirkkokatu 35
70100 Kuopio
Y-tunnus 108466-5

ja

Jormaskylä Korholanmäki Osakaskunta
Telkkäläntie 3
88620 Korholanmäki
Y-tunnus 108466-5

Viite: Dnro PSAVI/12/04.08/2013

Asia: Vastine Talvivaara Oyj:n tekemään valitukseen

Talvivaara Oyj on 1.7.2013 valittanut Vaasan hallinto-oikeudelle Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä nro 52/2013/1 (päivätty 31.5.2013). Valituksessaan Talvivaara Oyj esittää kuusi pääasiallista vaatimusta. Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, että yksikään vaatimuksista ei ole perusteltu, ja esittää vastineensa vaatimuskohtaisesti.

Vaatus 1. Talvivaaran tulkinta AVI:n lupamääräyksestä 4a on väärä. Lupamääräys ei koske jokaista pientä detaljia kuten Talvivaara haluaa asian esittää, vaan prosessimuutoksia, joilla voi olla suuri ympäristövaikutus. Tyypiesimerkki tällaisesta muutoksesta ovat Talvivaaran luvanvastaisesti tekemät muutokset, joilla kipsisakka-altaiden toiminta muuttui riskialttiimpaan suuntaan (ennen muuta veden sekä raffinaatin varastointi).

Lupamääräys 4a on täysin normaali YSL:n mukainen lähtökohta, eikä sitä aina katsota edes tarpeelliseksi kirjata erikseen. Talvivaaran tapauksessa AVI kuitenkin on ilmeisesti katsonut, että aikaisemman ympäristöluvan krooniset rikkomukset antavat syytä lisätä se eksplisiittisesti ympäristölupaan.

Vastine vaatimukseen 1: Lupamääräys 4a on YSL:n mukainen perusvaatimus, ja se on pidettävä voimassa sellaisenaan.

Vaatimus 2. Talvivaara vaatii ensisijaisesti oikeutta purkaa jätevesiään jopa 15 prosenttia (eli kaksinkertaistaa nykyisestä) Kalliojoen virtaamasta ja toissijaisesti peräti 30 prosenttia (siis nelinkertaistaa nykyisestä) silloin, kun se olettaa virtaaman olevan suurin.

Talvivaaran vaatimus on täysin kohtuuton alapuolisten vesistöjen nykyisen kunnon kannalta. Lisäksi on huomioitava, että vesistöjen nykyinen alentunut kunto on Talvivaaran itse aiheuttamaa. Liian suuri hetkellinenkin kuormitus pystyy tuhoamaan vesistön elämän. Talvivaara on tietoisesti valinnut kyseisen prosessin, joka on altis haihdunnalle ja sateille, joiden määrä ja ajankohta vaihtelevat suuresti. Yhtiön tulisi varautua paljon nykyistä paremmin Suomen ilmastoon ja muutuvaan ilmastoon. Nykyisten kevättulvien sijasta voi tulla myös talvitulvia. Talvivaaran on rakennettava patoja ja parannettava ratkaisevasti jätevesiensä ja vesiensä hallintaa. Tärkeintä olisi rakentaa kunnollinen ja toimiva jätevedenpuhdistamo, jossa sulfaattipitoisuus ja raskasmetallien pitoisuudet saadaan alentumaan, ja laskettavan puhdistetun jäteveden pH on lähellä neutraalia. Tässä laitoksen hinta ei ole ratkaiseva vaan sen toiminta ja varmuus.

Vastine vaatimukseen 2: Lupamääräyksessä 9 olevia rajoituksia ei tule muuttaa.

Vaatimus 3: Talvivaara vaatii poistamaan vesistöjen kunnostusta koskevan lupamääräyksen F. Perusteluna käytetään sitä, että AVI:lla ei olisi toimivaltaa kunnostustoimenpiteisiin velvoittamiseen ympäristölupapäätöksessä. Tulkinta on väärä, koska kunnostustarve perustuu Talvivaaran itsensä jo aiheuttamiin vaurioihin, jotka johtuvat sen omasta aikaisemmasta ympäristöluvan vastaisesta toiminnasta. Näin ollen vaatimus linkittyy suoraan aikaisempaan ympäristölupaan ja on johdonmukainen päivitys sille.

AVI:n määräyksen perusteluna on myös se, että Talvivaaran toiminta ei saa enää pahentaa nykyistä ympäristön tilaa. Nykyisessä tilassa mikä tahansa lisäsaastuttaminen kuitenkin aiheuttaa suhteessa suurempia vaurioita kuin vastaava päästömäärä puhtaisiin luonnonvesiin. Lisäksi mm. lähijärviin ja -jokiin kerrostuneet raskasmetallit lähtevät ajan kuluessa liikkeelle, ja saastuttavat entistä laajempia alueita, ennen muuta Laakajärveä ja Jormasjärveä. Vaurioiden laajeneminen voidaan estää ainoastaan korjaamalla tämänhetkiset vauriot.

Vastine vaatimukseen 3: Lupamääräys F estää ympäristövaurioiden leviämisen yhä laajemmalle alueelle (seuraavaksi Laakajärveen ja Jormasjärveen), minkä vuoksi se on pidettävä voimassa sellaisenaan. On normaali lähtökohta, että saastuttaja maksaa aiheuttamansa vahingot. Talvivaaraa on hallintopakolla vaadittava aloittamaan lähijärvien kunnostus välittömästi.

Vaatimus 4. Vaatimus lisäajasta kipsisakka-altaiden tyhjentämiseen on riskinhallinnan kannalta kestämaton. Lisäajan myöntäminen lisäisi merkittävästi riskitasoa: riskitaso kasvaa mitä kauemmin kipsisakka-altaissa on vettä. Jo mitkä tahansa lähiajan sateet voivat nostaa vedenpintaa niin paljon, että uuden suuronnettomuuden riski kasvaa merkittävästi.

Vaatimus lisäajasta johtuu ainoastaan siitä, että Talvivaara ei ole tähän mennessä tyhjentänyt altaita vaatimusten mukaisesti. Kipsisakka-altaita ei missään oloissa saa käyttää pH:ltaan vaihtelevien jätevesien säilytysaltaina, eikä yhtiön omaa hidastelua voi käyttää perusteluna riskitason nostolle.

Vastine vaatimukseen 4: Uuden ympäristökatastrofin riskin vuoksi määräyksen C määräaika on pidettävä voimassa sellaisenaan.

Vaatimus 5. Sulfaatin päästökiintiöiden nostoa ei tule sallia, koska Talvivaaran vaatimat kiintiöt aiheuttaisivat pysyviä vauriota lähivesistössä (mm. lähijärvien kerrostuneisuuden jatkumisen). Jo AVI:n määräämät kiintiöt huonontavat ympäristön tilaa varsinkin lyhyellä aikajänteellä, eikä niitä tule enää löysentää.

Vastine vaatimukseen 5: Nykyistä lupaa suuremmat kiintiöt aiheuttaisivat merkittävää ympäristön pilaantumista. Jo tähän mennessä liiallinen sulfaattikuorma on lopettanut Salmisen, Kalliojärven ja Kivijärven vesien luonnolliset kevään ja syksyn täyskierrot ja täten niiden kyvyn tuottaa kaloja. Todennäköisesti tämä ongelma levisi viime keväänä Kolmisoppeen. Seuraavaksi Laakajärven ja Jormasjärven syvänteet ovat vaarassa jäädä täyskierron ulkopuolelle. Liiallinen sulfaattikuorma näkyy hyvin reaaliaikaisessa mittauksessa sähköjohtokyvyn nousuna (<http://www.i3.ymparisto.fi/i3/talvivaara/talvivaara.htm>). On muistettava, että puhtaassa makeassa pintavedessä sähköjohtokyvyn normaalitaso on noin 5 mS/m. AVIn antama lupamääräys 9a on pidettävä voimassa sellaisenaan.

Vaatimus 6. Talvivaaran velvollisuus on pystyä kantamaan kaikki kunnostuksesta ja jälkihoidosta johtuvat kustannukset saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti. Nämä on tarvittaessa voitava maksaa hyvinkin nopeasti. Nyt vaadittu vakuus (1.250.000 euroa) on jo sinällään täysin riittämätön kattamaan puhdistuksen kuluja, eikä mitään erivapauksia enää sen lisäksi tule myöntää.

Suomen luonnonsuojeluliitto vaatii lisäksi, että Talvivaaran tulee toimeenpanna ympäristöluvassa vaaditut toimenpiteet valituksesta huolimatta. Ennen muuta lupamääräyksen C mukainen kipsisakka-altaiden tyhjennys tulee aloittaa välittömästi, samoin kuin lupamääräyksen F mukainen lähijärvien kunnostus.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Risto Sulkava
puheenjohtaja

Eero Yrjö-Koskinen
toiminnanjohtaja

ja

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry.

Helvi Heinonen-Tanski
puheenjohtaja

Pekka Tenhunen
sihteeri

ja

Jormaskylä Korholanmäki Osakaskunta

Leo Schroderus
puheenjohtaja